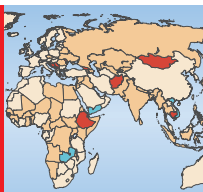

Češi ve světě

Kde Česko pomáhá

str. III

Den českého lékaře v Afghánistánu

str. II

České stopy v chudých zemích

str. IV

Jsem součástí velké snahy o změnu, tím se mi tu žije lépe

Petra Matulová, rodačka ze Zlínska pracovala v Ugandě a Demokratické republice Kongo. Teď vede druhou největší misi společnosti Člověk v tísni, a to v Etiopii. Ta právě slaví 10 let od založení. Petra má se svým týmem na starost stavbu škol, opravu studen i rozvoj možností obživy místních komunit. „Člověk v tísni v Etiopii zaměstnává asi 70 lidí, z Česka jsme jen čtyři,“ říká.

■ **Etiopie patří k nejhudší zemím světa. Jak taková země působí na cizince, který zde žije?**

Jsou chvíle, kdy je těžké ubránit se emocím. Často se setkávám s velmi silnými životními osudy, ve kterých hraje hlavní roli absence jakýchkoli možností, jak by mohl jedinec svou těžkou životní situaci vyřešit. Ten zmar vynikne o to víc, když se srovná se životními podmínkami ve vyspělejších částech světa, třeba v Česku. Nejobtížnější je potkávat lidi, kterým nechybí motivace a chuť se z obtížné situace dostat vlastními silami, ale kterým zároveň okolní podmínky, třeba nutnost trávit hodiny i dny cestou pro vodu kvůli prostému přežití, nedovolí vlastní životy nějak ovlivnit a dovádí je k bezmoci.

Obecně důležité je sledovat a rozvíjet možnosti a příležitosti, které mohou přispět ke zlepšení života místních obyvatel. Člověk v tísni je bezesporu organizací, která na tomto umí stavět. Jsem ráda, že jsem vlastně součástí velké snahy o změnu, a tím se mi tu žije lépe.

■ **Je v Etiopii něco, co vám chybí? Nebo naopak věci, které vás příjemně překvapily?**

Petra Matulová žila v různých rozvojových zemích, i tak se jí stále stýská po Česku. Chybí jí hlavně rodina. V Etiopii Petru drží hlavně smysluplná práce.

Pokračování na str. II >

Česká pomoc je mnohem profesionálnější

Šimon Pánek
ředitel společnosti
Člověk v tísni

Češi jsou ve světě - skvělá zpráva. Po desetiletích v uzavřené zemi a období, kdy převládá pocit, že dohánět máme především konzum, roste počet lidí, kteří se prostě seberou a na rok, dva či víc odjíždějí pomáhat do chudých zemí. Čeká je obrovská osobní zkušenost, ale i možnost nahlédnout na základní podstatu života. Lidé tam žijí ve skromném minimu, přesto se nezdá, že by jejich životy byly méně šťastné než naše. Češi pomáhají v mnoha projektech financovaných vládou.

Před dvanácti lety vypadala česká rozvojová pomoc jako mix subvencí firmám, které za ně cosi často nepotřebného vyvážely, ad hoc nápadů bez velké udržitelnosti a výjimečného úsilí u prvních dlouhodobých projektů. Od té doby se mnohé změnilo. Máme priority vycházející alespoň z části podle míry potřeb zemí, míst a komunit, kde pracujeme. Byl vybudován systém transparentní rozvojové spolupráce pod Ministerstvem zahraničních věcí, včetně specializované České rozvojové agentury, která rozděluje i kontroluje vyčleněné peníze. Máme profesionály na straně státu i těch, kteří rozvojové projekty realizují. Jsme v této oblasti hodnoceni lépe než řada zemí EU15.

Rozpočet na přímé, bilaterální projekty ale neroste. Oslabují i snahy pomáhat v zemích, které to nejvíce potřebují. Namísto toho je podporováno například zvýšení exportní úspěšnosti soukromých firem. Skutečný rozvoj musí být dlouhodobý a proto, aby naše pomoc měla smysl, potřebujeme i stabilní dlouhodobé koncepce a strategie pro rozvojovou spolupráci. S nimi máme šanci, že budou Češi ve své snaze pomáhat ve světě opravdu úspěšní.

Foto: archiv P. Matulové

Nejlepší rybníkář a chovatel kaprů v Kongu byl z Moravy

„Českými kapry nakrmíme celé Kongo,“ říká nadšeně plynulou češtinou Konžan Serges Mpoungui. Všude kolem nás jsou nově vybudované rybníky, do nichž byly vysazeny miliony plůdků českých ryb, nejen kaprů, ale i tolstolobiků a amurů. Kolem rybníků ale nerostou topoly, nýbrž vysoké palmy. Stojíme ve vesnici Džomuna, asi 20 kilometrů od konžského hlavního města Brazzaville. Je květnové odpoledne roku 2008. Právě africké vedro v kombinaci s častými dešti má být zárukou úspěchu – ryby mají růst mnohem rychleji než v chladném Česku. O tom byl přesvědčen i rybářský technik z moravských Ivančic Jiří Čudan, který rybníky obcházel spolu s námi. „Ryby z Česka zde totiž rostou až pětkrát rychleji a dosahují i větší hmotnosti než v našich vodách. Průměrná teplota je tu 24 stupňů, ryby nemusí zimovat a rostou tak nepřetržitě. Tady má například amur za devět měsíců půl metru, v Česku má 10 centimetrů,“ vysvětlil tento bodrý Moravák.

Celý projekt se jmenuje Afrofish a má české investory, kteří do projektu dali desítky milionů korun. „Jen krmení ryb stojí kolem 10 000 korun měsíčně,“ říká Mpoungui. Čudan byl be-

zesporu nejlepším rybníkářem v celém Kongu. „Poprvé jsem se přijel podívat v roce 2006, byl tam jen rákos, třímetrové stromy, to vše jsme museli vysekat. Kamarádi se mi smáli a říkali, že jsem blázen,“ vzpomínal na počátky svého afrického působení Čudan.

Konžská vláda uzavřela s Afrofish smlouvu na deset let, podle níž měli Češi obnovit přes sto rybníků a sádek. Ty kdysi existovaly, ale během války, která v Kongu skončila před deseti lety, všechny zarostly. Značnou část z nich se českému týmu podařilo obnovit, nicméně jejich práci ztížila nešťastná náhoda.

Celkem Jiří Čudan stihl vybudovat 44 rybníků o celkové rozloze deset hektarů. V září 2008 ale v Kongu podlehl malárii v kombinaci s dalšími nemocemi. „Je pohřben kousek od svých rybníků,“ říká jeho obchodní partner Mpoungui. „Ztráta Jiřího byla obrovská, ale v projektu jsme pokračovali dál.“

Nadšení byli i místní vesničané, kde je devadesátiprocentní nezaměstnanost. Sedm z nich našlo u Čudan práci.

Překladač světů

Byl to právě Mpoungui, kdo do Konga české partnery nalákal. Zná totiž nejen konžskou,

ale i českou mentalitu. Vystudoval totiž v Praze Elektrotechnickou fakultu ČVUT a oženil se s Češkou, má zde i dceru. Manželství sice nevydrželo, ale Mpoungui stále cestuje mezi Konžskou republikou a Českem. „Snažím se ty dva světy sbližovat, myšlením jsem víc Čech než Afričan. Proto vám výborně rozumím a dokážu přiblížit a vysvětlit naši kulturu, mentalitu a zvyklosti. Jsem takový překladač světů,“ tvrdí Mpoungui, který je dnes českým honorárním konzulem pro Kongo.

„Češi nám mají hodně co nabídnout a my jim. Ale oni se stále Afriky bojí, což je škoda. Já se snažím jim pomoci a ukázat jim, že není čeho se bát,“ dodává.

Sám ale přiznává, že podnikat v Kongu není vůbec jednoduché ani pro něj. Právě projekt chovu českých ryb narazil na byrokracii, touhu po moci a penězích ze strany státních úředníků. I přesto ale podle něj byl projekt úspěšným. „Podařilo se nám vypěstovat kapry bez velkých investic. My jsme dosáhli 6 kg kapra za 18 měsíců, což je velmi slušné. Kilo kapra jsme prodávali s daní za 4,5 eura,“ vysvětluje. Původním cílem projektu bylo ale pěstovat třicetkilové šupinače, kteří měli

být výsledkem křížení českého a afrického kapra. K tomu už ale nedošlo.

Markéta Tauerová Kutilová

Vedro a déšť jsou pro chov kaprů ideální.

Foto: Markéta Tauerová Kutilová

Češi v Africe

Čeští investoři stále hledají cestu na africký trh, přesto zde úspěšně podniká hned několik původem českých firem. Příkladem může být například broumovská textilka VEBA, která se orientuje na západoafrické trhy. Dodává sem bavlněný brokát a postupně se stala dodavatelem s nejvyšším podílem na západoafrických trzích. Podobně úspěšná je firma Ircon, která zajišťuje poradenství a dodávky v oblasti vodního hospodaření a odpadních vod. Působí mimo jiné od roku 2011 také v Etiopii, kde řeší zásobování vodou v místních extrémně náročných podmínkách. Již tradiční českou firmou působící v Africe od roku 1912 je obuvnický gigant Baťa. Firma boty v řadě afrických zemí nejen prodávala, ale i vyráběla, a zaměstnávala tisíce místních obyvatel. Keňská Baťa továrna zásobuje botami rozsáhlé místní trhy i dnes. Stejně populární jsou v Africe piva vyráběná na základě českých receptur a díky českým technologiím.

Je třeba se ovšem zaměřit na etický rozměr podnikání. Rozvojové země sice nabízí levnou pracovní sílu a slabou legislativu, přesto za neetické pracovní podmínky, ničení životního prostředí nebo dětskou práci nese odpovědnost firma.

Jsem součástí velké snahy...

➤ Pokračování ze str. I

■ **Etiopie patří k největším zahraničním misím Člověka v tísni. Jak se taková mise řídí? Jak taková práce vypadá?**

Moje rodina se mě často ptá, kolik dětí jsme naučili anglicky, o kolik sirotků jsme se postarali. Představa rozvojevého či humanitárního pracovníka je i u těch nejbližších stále podobná sukničce Matky Terazy. Naše práce jde však mnohem dál, především se našimi hlavními partnery a vlastně hybateli všeho stali naši místní kolegové. Podílejí se významně na chodu celé mise, vedou celé programové oblasti, řídí jednotlivé projekty, vyjednávají. Člověk v tísni v Etiopii zaměstnává asi 70 lidí, z Česka jsme jen čtyři. Já se snažím, abychom efektivně vynakládali peníze nebo abychom pomáhali těm opravdu nejpotřebnějším.

Naše cíle jsou vysoké – chceme pozitivně změnit životy tisícům místních obyvatel. Na svou práci mnohdy nahlížím jako na chod letiště – pokud vše klapne a všichni splní svůj úkol, letadlo se bezpečně odlepi od země. Na symbolické rovině jsou tím letadlem lidé, které podporujeme a kterým umožníme se vzdělat, žít zdravější život a podporovat svou rodinu.

■ **Mluvila jste o nejpotřebnějších. Jak konkrétně jim tedy pomáháte?**

Člověk v tísni v Etiopii už od roku 2003 pomáhá nejchudším lidem se zlepšením přístupu k pitné i užitkové vodě. Dlouhodobě také stavíme školy v místech, kde do té doby žádné nebyly, nebo jen takové, které mají malou kapacitu. Pracujeme se ženami ve slumech hlavního města Addis Abeby. Okolnostmi, nízkým vzděláním, sebevědomím a nastavením společnosti byly odsouzené k životu bez práce či k žebráni. Pomohli jsme jim vytvořit svépomocné skupinky. Společně si šetří drobné částky, které využívají k investicím do drobných obchodních činností, jako je výroba a prodej pokrmů, tradičních oděvů, keramiky či provozování veřejných sprch.

Snažíme se co nejvíce zapojit místní. Skvěle to nedávno vystihla žena, která dlouho žebřala v ulicích Addis Abeby a nyní se živí výrobou koberců, které Etiopané využívají během tradičního pití kávy. Řekla mi: Vy jste vymazali chudobu z mé hlavy. A to byl přesně ten bod, od kterého jsem se potřebovala odrazit. Proto vím, že moje práce má smysl.

Petra Matulová (31) vede misi Člověka v tísni v Etiopii od poloviny roku 2012. Před tím působila jako vedoucí zahraničních projektů v Arcidiecézní Charitě Praha, pro kterou také pracovala na humanitární misi v Demokratické republice Kongo a vedla rozvojové projekty v Ugandě. Vystudovala obor Sociální a humanitární práce na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Karel Vrána

24 hodin českého lékaře v Afghánistánu

Ráno vstanu v 6:30. Moc se mi nechce z teplé postele, v noci začala být zima. Spím tady pod takovým zvláštním, těžkým kobercem. Polštář se nedá zmlátit, tak mě bolí za krkem. Zajdu na záchod, vyčistím si zuby. Koupelna je jednoduchá, kachlíky na všech šesti stěnách, uprostřed sprcha. Když se sprchuji, zároveň umývám turecký záchod i umyvadlo.

Tomáš Šebek nedávno vydal o svých pracovních zážitcích knihu *Mise Haiti*.

V 7:00 sedím u snídaně. Standardně si dělám čaj Akbar černý jako bota, k tomu vložky a místní šíleně kyselý jogurt a sladím to francouzskou nutelou s banány. Do toho chleba, který vypadá jako řecká pita. Jako všechno tady, i chleba má ornamenty.

V 7:35 sedáme hromadně do auta, holky a kluci odděleně, nesmíme sedět mimimálně na stejných sedadlech,

lépe ve dvou autech separátně.

Cesta do nemocnice trvá 5 minut, je to pár bloků. Po cestě mijíme tržiště, místní policisty, taxíky, děti, které jdou do školy.

V 7:45 začíná hlášení. Nejdřív incidenty z minulého dne a pak bezpečnostní situace a stupeň ohrožení, z kterého budeme ten den pracovat. Pak se předává chirurgická služba.

Čeští Lékaři bez hranic v číslech

Aktuálně je s českou pobočkou Lékařů bez hranic na misi 12 spolupracovníků, z toho **2 anesteziologové** (Pákistán a Jižní Súdán), **1 lékařka** (Indie), **1 zdravotní sestra** (Egypt), **1 farmaceutka** (Demokratická republika Kongo), **1 vedoucí mise** (Kyrgyzstán), **2 logistickí** (Palestina, Afghánistán), **2 finanční kontrolóři** (Ukrajina, Myanmar) a **2 administrátoři** (Demokratická republika Kongo).

V roce 2012 vyjelo 25 spolupracovníků na 47 misí, 7 z nich bylo na misi poprvé.

Celosvětově v roce 2013 pomáhalo v rámci 6500 misí 2900 mezinárodních spolupracovníků. Spolupracovali s více než 30 000 místních spolupracovníků.

Ve 12:30 na minutu přesně musíme stát u brány, kde je auto. Kdo přijde pozdě, nejede a nejí. Oběd je na základně. Jídla je neskutečný výběr. Hromady místních specialit, zatím je neovládám. Nejsou příliš kořeněné, i když někdy hodně překvapí základná chilli paprička někde, kde ji fakt nečekáte. Třeba v mléku... Je to hlavně hodně zeleniny a ovoce, rýže, smažené pomeranče, batáty, maso v zeleninové omáčce, chleba. Upřímně, mně je to putna, nejsem moc kulinář a sním všechno. Tak se to musí udělat rychle, ve 13:30 je přistavené auto směrem zpět do nemocnice.

Odpoledne většinou jedeme na obou sálech a končí se kolem 17:00, kdy plynule navazuje noční služba. Auta zpátky odjíždí v 17:30 a pak v 18:30.

Kolem 19:30 usedám doma k večeři. Máme ten samý výběr jako v poledne. Mně už to večer nějak nebere, takže si dávám pravidelně půlku melouna pro měkkou stolicí a pitný režim. Následuje psaní mých poznámek, kdy mi zároveň trochu odlehne, abych se pak fyzicky zmrazil.

To dělám většinou individuálně u nás dole v tělocvičně. Zkoušel jsem běhat po domě, ale není to moc velká zábava. Objevil jsem kouzlo ping-

pongu jako Forrest Gump, sám se sebou hraju o zed'. Taky kopu míčem o zed', stavím se na hlavu, skáču přes stůl, dělám sklapovačky. Občas nás holky pozvou na tzv. insanity workout. To je smrták. Předvíčuje 37 minut nějaký šílenec z videa staženého na internetu. Když to skončí, nemůžu chodit ani minutu poté, ani 24 hodin následně. Radši se toho moc neúčastním.

Pomoc Afghánistánu z Česka i EU

– Afghánistán je země sužovaná konflikty a přírodními katastrofami. Vzhledem k vsudypřítomné chudobě má země stále velmi daleko k uspokojivé životní úrovni a plně fungujícím státním institucím.

– Jeho obyvatelé jsou ve velké míře závislí na vnější pomoci. Evropská unie poskytla mezi roky 2002 a 2011 Afghánistánu přes **2,5 miliardy euro**.

– Afghánistán patří mezi **15 nejhorších zemí** podle Indexu lidského rozvoje, se 7. nejvyšší úmrtností na světě. I proto je na seznamu zemí oficiální rozvojové pomoci České republiky (ZRS) už od roku 2002.

– Počet projektů rozvojové spolupráce ČR zde stále roste. **V roce 2012 se jednalo už o pět projektů.** Zásadní roli hrála spolupráce s Provinčním a rekonstrukčním týmem působícím v provincii Lógar. Český PR tým zvládl za 5 let své činnosti do ukončení mise v únoru 2013 **téměř 250 projektů.**

– Člověk v tísni začal v Afghánistánu působit po pádu vlády Talibanu na konci roku 2001. Stálá mise se zaměřuje nejen na humanitární oblast, ale především na dlouhodobé řešení problémů. V současnosti se jedná o největší zahraniční misi společnosti Člověk v tísni, kam v **roce 2012 směřovalo 32,8 % prostředků** vyčleněných na rozvojovou a humanitární pomoc.

Barmští filmaři díky pomoci z Česka pořádají první filmový festival. V klášteře

Je konec srpna a na ulice Rangúnu se snášejí prazávy deště. Voda brzy sahá chodcům do půlky lýtek a bičuje bistra s miniaturními židličkami, věže pagod i plesnivější koloniální domy po Britech. Je konec léta, a to v barmské metropoli tradičně znamená monzunové období. Třetím rokem příchod dešťů v Rangúnu také signalizuje, že právě začíná festival dokumentárního filmu Wathann, což v češtině znamená Monzun. Za jeho vznikem stojí dva mladí filmaři Thu Thu a Thaidhhi – a jejich česká zkušenost.

Mediální aktivismus

Festival vypukne za pár dní, v kanceláři Wathannu se pracuje na plné obrátky. Na zemi stroje zařízené místnosti sedí rázná Thu Thu a spíše klidnější, usměvavý Thaidhhi a právě dokončují reklamní spot k festivalu. Za okny se šerí a do kanceláře Wathannu přináší zmačení stříhač a zvukař rýžové placky. Mezi sousty začínají Thu Thu s Thaidhhim vyprávět, jak se k filmu vlastně dostali. „Dlouho jsme si mysleli, že filmy musí vypadat jako přehloupklé komedie a kýčovitě sladký, které se tu pro rozptýlení veřejnosti normálně promítají,“ říká dívka. Takovou představu nezměnil ani rok studia multimédií, které oba v Rangúnu absolvovali. „Místo učitelů nám chodili vyprávět o svých úspěších komerční barmští filmaři, neměli moc přehled, co se děje jinde,“ vzpomíná Thu Thu. Dvojice ale měla štěstí. Do Barmy totiž před deseti lety přijela jedna nenápadná, energická dáma s odvážným cílem: emancipovat zdejší umění.

Japonka Keiko Sei, umělecká kurátorka a kritička umění, zasvětila většinu života něčemu, co nazývá „mediálním aktivismem“. Věřila, že právě v kritických filmech, divadle a dalších médiích leží cesta, jak čelit totalitním režimům – a že v tom může sama pomoci. Těsně před pádem Železné opony se vydala do Východní Evropy a deset let předávala své zkušenosti shodou okolností hlavně na pražské Filmové a televizní fakultě akademie múzických umění (FAMU). Když se na počátku století přesunula do jihovýchodní Asie, začala v Rangúnu pořádát malé soukromé projekce pro místní umělce. „Dobrý večer,“ pronáší bezchybnou češtinou Keiko Sei, když teď večer vchází do Thaidhhiho kanceláře. „Když jsem přijela, v mnohém mi to tu připomínalo Československo. Promítání jsme museli dělat tajně, natáčet venku bylo nemyslitelné – ulice hlídala spousta tajných policistů, okamžitě by nás zatklí,“ vypráví.

V roce 2005 Keiko usoudila, že by bylo dobré barmským filmařům pomoci i praktickými ra-

dami. A poprosila o pomoc své přátele z FAMU, mezi nimi například dokumentaristu Víta Janečka, aby do Rangúnu přijeli. „O Barmě se tehdy vědělo velmi málo a Keiko byla dobrá kamarádka, nebyl důvod nepřijet,“ vzpomíná Janeček. Na jeden z prvních „famáckých“ seminářů se dostali i Thaidhhi a Thu Thu. „Poprvé v životě jsem tehdy šel točit ze studia na ulici, bylo to ohromně vzrušující,“ vzpomíná Thaidhhi. Vít Janeček začal jezdit na workshopy do Barmy dvakrát ročně a brzy přesvědčil kolegy na FAMU a ministerstvo zahraničí coby hlavní sponzory, aby nejnadanějším účastníkům nabídli ještě víc. Thu Thu a Thaidhhi tak přijeli do Prahy, nejdříve na rok a posléze se z pozvání vyklubalo celé magisterské studium.

Chata a knedlíky

V Česku se jim otevřel nový svět. „Poznala jsem tam díla Jana Švankmajera, Andreje Tarkovského nebo Bělu Tarra,“ jmenuje Thu Thu své nyní oblíbené režiséry. Hlavním problémem tu bylo pro oba

Barmánci jídlo. „Prostě nemám rád knedlíky a jídlo v menze na nich a UHO z velké části stálo,“ směje se Thaidhhi. Naopak nejraději vzpomínají na společné výlety s přáteli. „Nejlépeš byly víkendy na chatě,“ shodují se během večeře ve své rangúnské kanceláři. Jejich působení v Praze mělo i jisté výhody pro FAMU. „U nás byl vždy poměrně vysoký podíl zahraničních studentů, je to jedna ze součástí filozofie školy, přináší to nové podněty,“ říká Pavel Jech, který je mentorem barmské dvojice. „Thu Thu a Thaidhhi pracují například úplně jinak než my s barvami, zelenou používají jako symbol síly, červená v jejich filmech zase zastupuje rozpínání Číny.“

V Praze uzrál nápad na jejich vlastní filmový festival. „Jezdili jsme s našimi filmy po Evropě, doma je ale kromě pár přátel nikdo neviděl. A tušili jsme, že v Rangúnu už řeší podobnou věc víc filmařů,“ vzpomíná Thu Thu. Podobné akce dřív v Barmě znemožňovala striktní vojenská diktatura, která trestala jakoukoliv kritiku vězením, nucenými pracemi i smrtí. Žádný ne-

Následuje sprcha. Spodky si peru v ruce. Nemůžu překonat představu sdílení spodního prádla s ostatními v prastaré automatické pračce dole v suterénu. Večer si občas na střeše promítáme v rámci mezinárodního festivalu filmů „co kdo přitáhne“.

Ve 23:30 pravidelně zhasínám a vrtám se do koberců. Když nikdo nezavolá z nemocnice, tak spím až do 4:00, kdy se zahajuje den první modlitbou. Tu mi muezzin huláká megafonem přímo do neutěšeného okna. Následuje budiček smradem z pálených plastů dole na ulici a v 6:00 začínají těžké stroje na stavbě nemocnice vedle nás. Takže mám vlastní štěstí, když trávím noc v nemocnici. Službu mám tady v Afghánistánu nepřetržitou, celych 6 týdnů...

Tomáš Šebek

Autor pracuje pro Lékaře bez hranic.

Učitelé z FAMU pomáhají barmským filmařům nejen s přípravou festivalu, ale i s natáčením autorských filmů.

Foto: Lucie Kavanová

Článek vznikl za podpory Barmského centra Praha.

Lucie Kavanová
Autorka je redaktorkou týdeníku Respekt.

PR66153-8

Rozvojová pomoc České republiky má smysl

Ředitel České rozvojové agentury (ČRA) by uvítal, aby peníze od české vlády pomáhaly v méně státech. Dnes jsou Češi v rámci zahraniční rozvojové spolupráce ve 14 zemích. „Pro tak malého dárece, jako jsme my, je to příliš velké sousto,“ říká Michal Kaplan.

Foto: archiv M. Kaplana

publika v rozvojové pomoci angažovat více?

Výběr partnerských zemí je vždy průnikem politických, ekonomických a rozvojových kritérií. Pokud bych se držel čistě rozvojového pohledu, tak více pomoci si zaslouží chudší země a země, které mají kapacitu naši pomoc efektivně využít. Bohužel to často nejsou jedny a ty samé – čím jsou chudší, tím mají obecně horší kapacitu. Jiný pohled na vaši otázku je, že tucet zemí je pro tak malého dárece, jako jsme my, příliš velké sousto. Pokud bych tedy něco uvítal, tak větší koncentraci naší pomoci do méně zemí.

■ Pomáhat může i obchod Česka a rozvojových zemí. Jak vidíte komerční návaznost projektů vy?

Záleží, co si pod komerční návazností představujeme. Prvoplánová návaznost typu "my vám v rámci pomoci dáme x strojů zadarmo a vy si jich y dalších nakoupíte" bohužel nefunguje a i kdyby fungovala, tak by šlo o podporu exportu. A na to má Česká republika jiné nástroje a jiné agentury. Naopak, sekundární efekty a hledání "win-win" partnerství mezi naším rozvojovým působením a působením soukromých firem je žádoucí, tomu se nebráním. V ideálním případě taková synergie zajistí lepší dopady a udržitelnost našich projektů, tj. peněz daňových poplatníků. Musíme k tomu ale nalézt ochotné partnery mezi podnikateli, kteří se nebojí jít do rizika a kteří uvažují spíše o dlouhodobé investici v rozvojových zemích než

o jednorázové dodávce nějakého zboží či služeb.

■ Jak byste zhodnotil zahraniční rozvojovou spolupráci Česka po půl roce ve své funkci?

Půl roku je krátká doba, nicméně jsem si stačil ověřit, co jsem věděl už dříve. Podle mě rozvojová spolupráce, kterou Česká republika poskytuje, má smysl. Systém a metodiky, které jsme vytvořili, jsou poměrně robustní a řadí Českou republiku mezi vyspělé dáorce. Nutno říct, že to zdaleka nejsou jen úspěchy agentury. Za dobrý systém se zasadilo Ministerstvo zahraničních věcí a další resorty. Za výsledky v terénu zase

naši realizátoři a diplomaté na zastupitelských úřadech. Děk patří i politické reprezentaci, která v roce 2010 přijala zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a která schvaluje rozpočet. Na rozdíl od jiných výdajů státu náš rozpočet v posledních letech nebyl krácen v důsledku ekonomické krize. Přesto stále platí, že zaostáváme za vyspělými dárci – zatímco Česká republika věnuje 11 haléřů z každé stokoruny, tak Rakousko dává přes 30 haléřů a některé skandinávské země dokonce korunu. Samozřejmě, že je stále co zlepšovat.

Michala Hozáková a Michaela Těšínová

Kdo dává peníze na rozvojovou pomoc?

Oficiální rozvojová pomoc České republiky za rok 2012 dosáhla 4,29 miliardy Kč. Peníze pochází ze státního rozpočtu. O výši částky rozhoduje Ministerstvo zahraničních věcí, finance pak přerozděluje právě ČRA. Ve spolupráci se zastupitelskými úřady zahraničí projekty identifikuje, následně formuluje a vybírá realizátory (soukromé firmy, nevládní neziskové organizace, státní či akademické instituce) a pak monitoruje jejich plnění. Naprostá většina rozpočtu je určena na realizaci projektů v partnerských rozvojových zemích (z původních 14 zemí jsou dnes projekty realizovány v 11 zemích). Náklady na administrativu pomoci jsou pouhých 6,5 %.

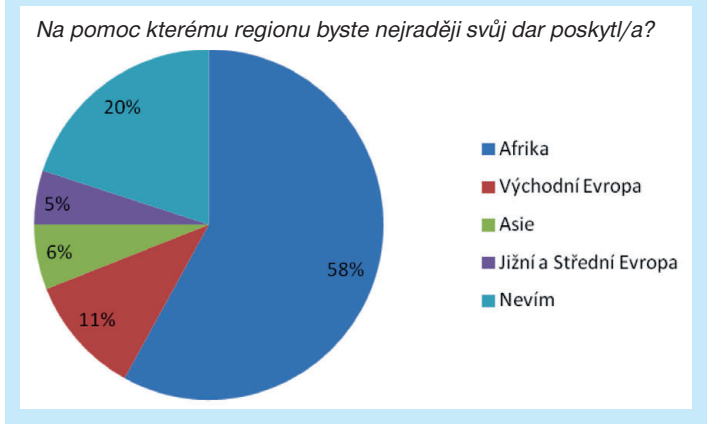
Průzkum: Češi chtějí podporovat lidi v nejchudších zemích

Češi jsou k problémům rozvojových zemí a lidí žijících v chudobě vnímaví, tvrdí průzkum veřejného mínění agentury NMS Market Research, který byl prvním společným průzkumem platformy nevládních neziskových organizací FoRS.

Jen 26 % veřejnosti je ve svých postojích vůči pomoci rozvojovým zemím skeptických. Polovina české populace během posledního roku darovala peníze na humanitární pomoc nebo na rozvojovou spolupráci. Téměř 60 % české veřejnosti by směřovalo pomoc hlavně do Afriky. Nejvíce chtějí lidé podporovat projekty, které se týkají pomoci po přírodních a jiných katastrofách, pomoci dětem, ale také zdravotnické projekty a ty na pomoc lidem s tělesným a duševním postižením.

Česká veřejnost také vysílá poměrně silný signál směrem k českým politikům a úředníkům o tom, kolik a proč by Česká republika měla vydávat na vládní program zahraniční rozvojové spolupráce z veřejných rozpočtů – 75 % české veřejnosti zastává názor, že by vláda měla držet alespoň stávající úroveň financování a nesnižovat rozpočet, resp. dodržet sliby rozvojovým zemím a finance navýšit. Třetina Čechů si myslí, že Česko vydává málo. Více než polovina populace považuje humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci za morální povinnost státu a způsob jak zlepšovat jeho pověst.

Zdroj: FoRS

„České“ učiliště v Zambii vzdělává kuchaře i švadleny

Pěťadvacetiletá Chichiba Mafuka je jednou ze studentek učiliště v zambijském Mongu, které založila a vede malá česká neziskovka Njovu. Díky penězům od české vlády učí mladé lidi z okolí řemesla. Můžou se stát kuchaři, pekaři, elektrikáři nebo švadlenami. „Kdybych nebyla ve škole, nedělala bych asi vůbec nic. Moji bráchové se taky jen pošťakují. Já si chci otevřít vlastní restauraci,“ říká Chichiba v kuchařské čepici. Zrovna se učí, jak by měla vypadat dobrá snídaně a jak jídelní lístek. „Asi 80 % obyvatel Mongu žije pod hranicí chudoby. Většina lidí nemá práci. Škola je tu strašně drahá. Já sama bych si v Zambii určitě nemohla dovolit jít na univerzitu,“ vysvětluje Lucie Hrabcová, Češka, která se o projekt stará. Dodává: „U nás v Katongu neplatí žádné poplatky.“ Njovu vybírá takové zájemce o studium, kteří mají nějaké znevýhodnění – nemají rodiče, jsou opravdu chudí a mají velkou motivaci něco se naučit.

Foto: Tereza Hronová

Česko podporuje nevidomé i neslyšící v Kosovu

Na západním Balkáně lidé s postižením nemají možnost využívat vodícího psa nebo sociální služby a běžné vzdělání je jim nedostupné. „Za týden s českými učiteli hudby jsem se toho naučil víc než za 2 roky studia na fakultě,“ říká dvaadvacetiletý student hudby Unik Ukshini z kosovského města Ferizaj. Oproti ostatním studentům na fakultě v Prištině má jednu nevýhodu. Je nevidomý. Jeho chvála míří na adresu pedagoga z Deylovy konzervatoře v Praze, kteří v rámci projektu české rozvojové spolupráce navštívili Kosovo a pomohli místním nevidomým zkvalitnit výuku hudebních oborů. Díky projektům Člověka v tísni odborníci vyškolili přes 300 nevidomých osob v základech Braillova písma, v orientaci v prostoru, sebeobsluze,

běžné péči o domácnost, ve využívání bílých holí, počítačové techniky, braillovských

rádků, hlasových čteček textu, elektronických organizérů a kamerových lup. K tomu zís-

kaly potřebné vybavení po- bočky asociace nevidomých v 10 městech Kosova.

Foto: Markéta Kozdrová

Mladá doktorka v Ugandě sama léčí malárii i syfilis

Jednatřicetiletá neuroložka Veronika Jakubčíaková se rozhodla, že českou ne-

mocnici vymění za dvě malé místnosti napojené na solární panel v malém městečku Ny-

anchera na jihovýchodě Ugandy. V místním státním zdravotním centru nejsou po-

třebné léky ani odborníci. Založila tu pod hlavičkou organizace Shalom for Uganda malou „bělošskou“ kliniku. Má levnější léky a dobrou pověst, tak k ní denně pro pomoc přichází kolem deseti pacientů. „Většinou léčím malárii, tyfus a syfilis. Jsou to nemoci, kterých je poměrně snadné se zbavit. Musíte si ale zaplatit dopravu k doktorovi a léky, což je pro mnohé Ugandany problém,“ vysvětluje. Mimo to v domácnostech navštěvuje umírající, protože služba paliativní péče tu neexistuje. V současnosti organizace staví vlastní zdravotní centrum. „Zatím plánuji v Ugandě zůstat a dokončit svojí práci. Pokud se vrátím domů, určitě se sem budu pravidelně vracet,“ říká lékařka, která ve východní Africe nechala srdce.

Tereza Hronová

Foto: Tereza Hronová

Mimořádná příloha společnosti Člověk v tísni vychází v rámci projektu V4Aid financovaného z prostředků Evropské unie a v rámci kampaně Na okraj. Projekt byl podpořen z prostředků České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Za obsah nese plnou zodpovědnost společnost Člověk v tísni.

Kontakt: rozvojovka@clovekvitsni.cz
www.rozvojovka.cz

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

www.Rozvojovka.cz

Nejobsáhlejší portál o rozvojové spolupráci a globálních problémech. Informace v souvislostech.

Články a rozhovory – pozvánky – analýzy
– studijní materiály – odkazy – soutěže

www.facebook.com/Rozvojovka

Co vás přivedlo do země, kde dnes žijete a pracujete?

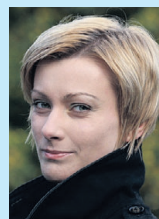
Barbora Vodičková, Haiti

Pracuji na misi Charity ČR jako programová koordinátorka - zlepšujeme vzdělávání i zemědělství. Přivedl mě

sem zájem o práci v terénu. Haiti je nejchudší zemí západní polokoule, kterou po dlouhém období nestability a převratů zasáhlo zničující zemětřesení. Snaží se postavit na vlastní nohy a je velmi obohacující u toho být.

Lenka Sobotová, Kolumbie

Do Kolumbie mě přivedla touha po změně. Zemi jsem si zamilovala natolik, že jsem tu zůstala. Stala se mým

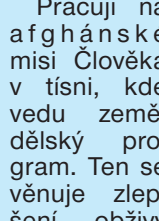
novým domovem. Věnuji se tématu městské chudoby a spolupracuji s místní firmou, která hodnotí programy pomoci nejen v Kolumbii. Pracuji na studii o dopadech vládního programu na podporu bydlení pro chudé.

Zuzana Kazdová, Uganda

Do Ugandy jsem se vypravila v roce 2011 s batohem hledat práci. Chtěla jsem se věnovat rozvojové spolupráci a najít zajímavé uplatnění přímo na místě mi připadalo nejjednodušší. Ted' pracuji už třetím rokem pro italskou neziskovku CESVI na severu země jako koordinátorka projektů potravinové bezpečnosti.

Jan Svitálek, Afghánistán

Pracuji na afgánském misi Člověka v tísni, kde vedu zemědělský program. Ten se věnuje zlepšení obživy chudých venkovských komunit v horských oblastech provincie Balkh, které byly za desítky let konfliktů změněny v měsíční krajinu. Přímá pomoc zde tedy jde ruku v ruce s dlouhodobou rozvojovou prací.

Václav Průša, Rwanda

Pracuji pro německou vládní organizaci pro rozvojovou pomoc. Mým úkolem je podporovat Ministerstvo

pro lokální záležitosti v procesu decentralizace státní správy. Je pro mě fascinující se aktivně podílet na snaze skoncovat s chudobou, ale není vždy lehké přizpůsobit se pracovním podmínkám v jedné z nejchudších zemí světa.

Zuzana Beranová, Namibie

Pracuji na Delegaci Evropské unie jako zástupkyně velvyslanice. Namibii jsem si vybrala jako své působíště,

protože ji řadím k nejkrásnějším zemím v Africe díky drsnému půvabu pouští, rozzářené hvězdné obloze a samotě při cestování. O své africké zážitky se dělím s ostatními, protože mi kromě životopisu o Joy Adamsonové nedávno vyšla knížka Všechny vůně Afriky.

SOUTĚŽ o nákupní bio-tašku

Do kolika zemí směřují peníze od české vlády v rámci zahraniční rozvojové spolupráce?

Odpověď najdete na straně 3. Zašlete ji **do neděle 25. května včetně** na adresu rozvojovka.soutez@clovekvitsni.cz. Uveďte jméno a poštovní adresu.

Vylosovaný výherce získá nákupní tašku z biobavlny s certifikátem Fair Wear Foundation.

